

Meerjarig Informatieplan 2025 - 2027

Ministerie van Algemene Zaken

Versie 1.0

Datum	20 november 2024
Status	Definitief

Colofon

Versienummer	1.0
Locatie	# 4415505

Inhoud

	Colofon—2
	Inleiding—4
1	Maatschappelijke opgave—6
2	Rijksbrede prioriteiten—7
2.1	Verbeteren i-bewustzijn en toetsen van i bij maken van beleid—7
2.2	Informatiebeveiliging en voorbereiden op wettelijke verplichtingen NIS2—7
2.3	Informatiehuishouding op orde—7
2.4	Aanpak algoritmen & AI—8
3	Prioritaire doelstellingen—9
3.1	Het ICT-landschap op orde brengen en houden—9
3.1.1	Visie en prioriteit—9
3.1.2	Bereikte resultaten—9
3.1.3	Beoogde resultaten—10
3.1.4	Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren—11
3.2	Versterken informatiebeveiliging—11
3.2.1	Visie en prioriteit—11
3.2.2	Bereikte resultaten—12
3.2.3	Beoogde resultaten—12
3.2.4	Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren—13
3.3	Informatiehuishouding op orde brengen en versterken—13
3.3.1	Visie en prioriteit—13
3.3.2	Bereikte resultaten—13
3.3.3	Beoogde resultaten—13
3.3.4	Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren—14
4	Uitdagingen bij realisatie van plannen—15
5	Financiën—16

Inleiding

De CIO van het ministerie van Algemene Zaken (AZ) stelt jaarlijks een meerjarig informatieplan (i-plan) op¹. Dit plan vormt een nadere uitwerking en concretisering van de prioriteiten uit zowel de departementale i-strategie² als de i-strategie Rijk³, die in samenhang zijn gezien. Doel is gestructureerd te werken aan de verbetering van de informatievoorziening (IV)⁴ binnen AZ. Tevens biedt het inzicht aan zowel de Tweede Kamer, collega-ministeries als de geïnteresseerde burger in de belangrijkste ontwikkelingen en plannen op het gebied van informatievoorziening en digitalisering bij AZ. Jaarlijks wordt het geactualiseerde plan aan de Tweede Kamer aangeboden.

Informatievoorziening ligt aan de basis van nagenoeg alle processen en activiteiten van het ministerie en heeft daarmee een hoge prioriteit. Dit i-plan benoemt de belangrijkste plannen en activiteiten voor de komende jaren bij de drie voor AZ prioritaire thema's. Daarnaast wordt ingegaan op de invulling van de Rijksbreed vastgestelde prioriteiten voor 2025. Waar van toepassing wordt verbinding gezocht met de Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren⁵. Daarmee bouwt AZ aan een digitale overheid die publieke waarden borgt. Naar verwachting wordt medio 2025 de Nederlandse Digitaliseringsstrategie (NDS) afgerond waarin overheidsbrede prioriteiten op het gebied van digitalisering worden vastgesteld. Deze NDS kan leiden tot aanpassing van de prioriteiten en plannen in dit i-plan van AZ.

Het jaar 2024 stond voor AZ in het teken van een ongeplande tussentijdse verhuizing van het ministerie naar de Turfmarkt 147. De focus is als gevolg hiervan komen te liggen op continuïteit van de reguliere processen. Desondanks zijn, door maximale inspanning, veel ambities uit het i-plan van vorig jaar behaald. Zoals het vernieuwen van de IT-infrastructuur van AZ. De tussentijdse verhuizing is echter wel van invloed geweest op het behalen van een aantal ambities uit het i-plan van vorig jaar.

Opgemerkt wordt dat AZ in 2025 wederom gaat verhuizen naar een nieuwe tijdelijke locatie. Dit legt extra druk op de beschikbare capaciteit en middelen. AZ is in dit i-plan daarom scherp in de prioriteitstelling.

Scope

Het i-plan heeft betrekking op het ministerie van AZ, exclusief de onder AZ ressorterende Commissie van Toezicht op de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD) en Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB), daar deze onafhankelijke commissies zijn. Buiten scope valt ook de dienstverlening die de uitvoeringsorganisatie Dienst Publiek en Communicatie (DPC) levert (zie hoofdstuk 1). Wel binnen scope vallen de gedeelde IV-voorzieningen waar deze organisaties gebruik van maken.

Het i-plan heeft betrekking op de periode 2025-2027 (drie jaar).

1 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/besluiten/2020/12/22/besluit-cio-stelsel-rijksdienst-2021>

2 De i-strategie van AZ presenteert de visie, prioriteiten en doelstellingen van AZ op het gebied van Informatievoorziening.

3 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnotas/2021/09/06/i-strategie-rijk-2021-2025>

Het i-plan van AZ houdt rekening met de i-strategie Rijk 2021 - 2025. Er wordt gewerkt aan een opvolger van de i-strategie Rijk. Dat kan leiden tot aanpassing van de prioriteiten in plannen in dit i-plan.

4 Informatievoorziening betreft het geheel van mensen, middelen (informatie, ICT-infrastructuur, dienstverlening) en maatregelen gericht op de informatiebehoefte van een organisatie.

5 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/04/bijlage-1-werkagenda-waardengedreven-digitaliseren>

Vaststelling

Het informatieplan is afgestemd met de Bestuursraad van AZ en na akkoord vastgesteld door de secretaris-generaal.

Vaststelling	
Naam:	Gert-Jan Buitendijk
Functie:	Secretaris-generaal
Datum:	22-11-24
Handtekening:	
<i>Dit document kent een looptijd van 2025 - 2027 maar wordt jaarlijks herzien.</i>	

1 Maatschappelijke opgave

AZ is het ministerie van de minister-president. Het ministerie houdt zich bezig met de coördinatie van het algemeen regeringsbeleid en met overheidscommunicatie. De ontwikkeling van het regeringsbeleid is gebaat bij inzichten in ontwikkelingen en vraagstukken die op lange termijn de samenleving beïnvloeden. AZ bestaat uit een klein kerndepartement en een aantal zelfstandig (en onafhankelijk) functionerende dienstonderdelen die gebruikmaken van gemeenschappelijke (digitale) voorzieningen.

De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) is een onafhankelijk adviesorgaan voor de regering. Het bureau van de WRR ondersteunt de Raad. Ook verzorgt het departement de voorlichting over het Koninklijk Huis. Een belangrijke taak is verder het faciliteren van de ministerraad en haar onderraden, inclusief het verwerken van alle (vaak vertrouwelijke) informatie die daarbij een rol speelt.

AZ heeft de Dienst Publiek en Communicatie (DPC) als uitvoeringsorganisatie. Naast het ondersteunen van de Rijksoverheid bij de communicatie met publiek en professionals, levert DPC 'gemeenschappelijke diensten'⁶ op het terrein van overheidscommunicatie. DPC bouwt en beheert een platform waar vele overheidswebsites gebruik van maken⁷. Ook is het nauw betrokken bij voorlichtingscampagnes.

Mede omdat veel informatie van de hele Rijksoverheid bij AZ samenkomt is een goede en betrouwbare informatievoorziening essentieel. Indirect levert AZ een bijdrage aan de bredere maatschappelijke opgaven van het Rijk. De grootste uitdaging daarbij is om bij een relatief klein ministerie met een eveneens kleine ICT- en IV-organisatie de medewerkers te voorzien van een moderne en betrouwbare werkplek, applicaties en informatiehuishouding⁸. De i-strategie van AZ en dit informatieplan vormen de basis om nu en in de toekomst invulling te geven aan deze uitdaging.

De Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren en de i-strategie Rijk bieden voor AZ goede aanknopingspunten voor het verbeteren van haar informatievoorziening en de digitalisering. Bij de uitwerking in dit informatieplan van de prioriteiten en plannen, wordt dan ook de relatie gelegd met de relevante onderwerpen uit de I-strategie Rijk en de Werkagenda.

6 Een gemeenschappelijke dienst bestaat uit diensten en producten waar andere onderdelen van de Rijksoverheid gebruik van kunnen maken. Dit levert onder meer kostenbesparingen op. Vaak worden ze aangeboden door Shared Service Organisaties (SSO's).

7 <https://www.platformrijksoverheidonline.nl/>

8 Informatiehuishouding betreft de opslag, het beheer en de verstrekking van gegevens binnen een organisatie.

2 Rijksbrede prioriteiten

Jaarlijks stelt het CIO-beraad een aantal Rijksbrede prioriteiten vast, afgeleid van de i-strategie Rijk. Daar waar deze prioriteiten overeenkomen met prioriteiten van AZ, wordt verwezen naar betreffende passages elders in dit i-plan. Overige prioriteiten worden in dit hoofdstuk toegelicht.

Voor 2025 zijn de volgende Rijksbrede prioriteiten vastgesteld. Hier geeft AZ als volgt invulling aan:

2.1 **Verbeteren i-bewustzijn en toetsen van i bij maken van beleid**

Informatievoorziening speelt een rol in bijna elke wet of beleid. In het beginstadium van een beleidstraject moet hier al naar gekeken worden en is het belangrijk om de CIO Offices in een vroeg stadium te betrekken en om advies te vragen.

Invulling AZ

AZ is een beleidsarm ministerie, maar heeft een coördinerende taak bij de totstandkoming van beleid binnen het Rijk. Vanuit die rol geeft AZ invulling aan dit Rijksbrede thema. Waar van toepassing wordt het beleidskompas⁹, de centrale werkwijze voor het maken van beleid bij de Rijksoverheid, toegepast.

De inzet van AZ op dit thema richt zich vooral op de inzet van IV ter ondersteuning van de werkprocessen. Het opstellen van de i-strategie en het i-plan gebeurt in overleg met alle onderdelen van het ministerie. Daarnaast zijn processen ingericht die waarborgen dat de introductie van IV-voorzieningen zorgvuldig en volgens wetgeving en kaders verloopt.

2.2 **Informatiebeveiliging en voorbereiden op wettelijke verplichtingen NIS2**

De NIS2¹⁰ legt wettelijk de zorgplicht van organisaties vast om adequate beveiligingsmaatregelen te nemen. Het is daarom van belang dat organisaties hier voorbereidingen voor treffen.

Invulling AZ

Het voorbereiden op de NIS2 is onderdeel van de AZ-prioriteit 'Versterken informatiebeveiliging'. Zie paragraaf 3.2

2.3 **Informatiehuishouding op orde**

Het duurzaam toegankelijk bewaren van berichtenverkeer en e-mails is een belangrijk onderdeel van de verbeteroperatie informatiehuishouding onder het Rijksbrede programma Open Overheid (voorheen Open op Orde). Het heeft grote politieke aandacht van de Tweede Kamer, de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (IOE) en het Adviescollege Openbaarheid en Informatiehuishouding (ACOI).

Invulling AZ

Informatiehuishouding, waaronder de onderwerpen e-mail- en chatarchivering, is onderdeel van de AZ-prioriteit 'Informatiehuishouding op orde brengen en versterken'. Zie paragraaf 3.3

⁹ <https://www.kcbr.nl/beleid-en-regelgeving-ontwikkelen/beleidskompas>

¹⁰ NIS2 staat voor Network and Information Security directive. Deze richtlijn is vastgesteld door de Europese Unie (EU) en bedoeld om de cyberbeveiliging en weerbaarheid van essentiële diensten in EU-lidstaten te verbeteren. De NIS2 richtlijn wordt in Nederland vertaald naar de Cyberbeveiligingswet (Cbw).

2.4

Aanpak algoritmen & AI

Het gebruik van Artificiële Intelligentie (AI) en algoritmen¹¹ neemt een grote vlucht binnen de maatschappij en het Rijk. Het heeft potentieel grote impact.

Invulling AZ

AZ maakt op dit moment zeer beperkt gebruik van algoritmen en/of AI-toepassingen. Deze zijn geïnventariseerd en opgenomen in een intern algoritmeregister. Voor ieder algoritme is een impactanalyse uitgevoerd. Dit heeft ertoe geleid dat één algoritme is gepubliceerd op het Overheidsbrede algoritmeregister¹². AZ voldoet daarmee aan de vereisten. AZ beschikt niet over hoog-impact algoritmen. Er is een proces ingericht dat ervoor zorgt dat eventuele nieuwe algoritmen vroegtijdig worden opgemerkt, zodat de juiste zorgvuldigheid betracht kan worden bij de introductie van deze algoritmen.

De toepassing van AI ontwikkelt zich stormachtig. AZ volgt deze ontwikkelingen en verkent waar deze eventueel kunnen bijdragen aan het beter/efficiënter uitvoeren van haar taken.

¹¹ De door de Rijksoverheid gebruikte definitie voor 'algoritme' is: 'Een set van regels en instructies die een computer geautomatiseerd volgt bij het maken van berekeningen om een probleem op te lossen of een vraag te beantwoorden'. Onder '...om een probleem op te lossen of een vraag te beantwoorden' verstaan we ook 'om een taak of proces uit te voeren of tot een besluit te komen'. Voor AI geldt dat deze altijd is opgebouwd uit algoritmen. Echter niet ieder algoritme is ook AI.

¹² <https://algoritmes.overheid.nl>

3 Prioritaire doelstellingen

De i-strategie van AZ benoemt drie strategische doelstellingen voor de komende jaren:

1. Het ICT-landschap op orde brengen en houden.
2. Versterken informatiebeveiliging.
3. Informatiehuishouding op orde brengen en versterken.

Dit zijn dezelfde doelstellingen als in het informatieplan van vorig jaar. Hoewel het belangrijkste doel van dit i-plan is om vooruit te kijken, wordt ook steeds kort ingegaan op bereikte resultaten in 2024.

3.1 Het ICT-landschap op orde brengen en houden

3.1.1 *Visie en prioriteit*

AZ is naar verhouding een klein maar, gelet op de aard van haar taken (o.a. coördinerende taak bij het bewaken van de eenheid van regeringsbeleid, de ministerraad en de werkzaamheden van de minister-president) een specifiek ministerie.

Voor AZ, inclusief de uitvoeringsorganisatie Dienst Publiek en Communicatie (DPC) en de organisaties waar AZ de dienstverlening voor levert, is het van belang dat het ICT-landschap op orde is en dat vernieuwing daarvan beheerst plaatsvindt. Het ministerie is daarbij afhankelijk van het beschikbaar zijn van een stabiele en moderne IT-infrastructuur en kantoorautomatisering. De organisatie moet continue informatiegestuurd¹³ kunnen werken; hetgeen eisen stelt aan de beschikbaarheid, betrouwbaarheid en veiligheid van de digitale infrastructuur en kantoorautomatisering. Dit geldt onverkort voor de uitvoeringsdienst DPC die de informatiewebsite Rijksoverheid.nl en het platform voor vele overheidssites verzorgt en nauw betrokken is bij voorlichtingscampagnes.

AZ zet de komende jaren in op het vereenvoudigen en robuuster maken van het ICT-landschap en daarmee het borgen van de continuïteit van de organisatie. In 2027 beschikt AZ over een modern en blijvend actueel ICT-landschap gebaseerd op architectuurprincipes¹⁴. Waar mogelijk gebruikt AZ daarbij Rijksbrede producten en Shared Services. Waar nodig implementeert en beheert AZ systemen zelf.

Uitgangspunt is dat AZ zoveel mogelijk aansluit bij interdepartementale afspraken en kaders. Projecten worden getoetst op kwaliteit, uitvoering en beheersing. Een belangrijk aandachtspunt vormt de beweging naar Cloudtoepassingen¹⁵ en het Rijks Cloudbeleid 2022¹⁶. Gebruik van de cloud gebeurt slechts na een gedegen risicoafweging.

3.1.2 *Bereikte resultaten*

De afgelopen jaren heeft AZ met het programma AZ Next een grote inhaalslag gemaakt. Dit programma behelst de volledige vernieuwing van de IT-infrastructuur,

¹³ Informatiegestuurd werken betreft het verzamelen, registreren en analyseren van data en het vervolgens toepassen van die informatie in besluitvormingsprocessen.

¹⁴ Dit betreft heldere afspraken over de inrichting van IT-voorzieningen. Het moet leiden tot vereenvoudiging, uniformiteit en hergebruik van IT-componenten.

¹⁵ Clouddiensten bieden, via het internet, op eenvoudige wijze toegankelijke en kwalitatief goede diensten, zoals kant en klare software of voor geconfigureerde hostingplatforms

¹⁶ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/08/29/kamerbrief-rijksbreed-cloudbeleid-2022>

het vernieuwen van de werkplek en het introduceren van een nieuw Document Management Systeem (DMS). Het doel is om het gehele programma begin 2025 af te ronden. De uithuizing van het Binnenhof medio dit jaar heeft echter veel extra tijd en capaciteit gekost. AZ is tussentijds verhuisd naar de Turfmarkt en de Toetsingscommissie Inzet Bevoegdheden (TIB) is verhuisd naar een hoog beveiligde locatie van de Nationale Politie. Voor beide locaties moest de ICT-omgeving worden ingericht. Dit heeft tot vertraging geleid voor het programma AZ Next: het programma is op onderdelen afgerond, maar vergt nog op onderdelen doorontwikkeling.

Diverse randvoorwaarden voor het op orde brengen én houden van het ICT-landschap zijn inmiddels ingevuld:

- Ontbrekend of ontoereikend beleid is voor een groot deel op- en vastgesteld, waaronder beleid voor IT-continuïteit management¹⁷.
- Een portfolioproces¹⁸ is ingericht.
- Het Lifecycle Management (LCM)¹⁹ is beter ingericht.
- Er zijn principes uitgewerkt voor 'werken onder architectuur'. Deze worden waar mogelijk al toegepast.

3.1.3

Beoogde resultaten

AZ wil niet alleen een inhaalslag maken, maar ook in de toekomst beschikken over een blijvend moderne infrastructuur en kantoorautomatisering. De plannen van AZ richten zich op *de basis op orde brengen* en *de basis op orde houden*. Waarbij activiteiten uit beide categorieën overigens parallel kunnen plaatsvinden.

AZ concretiseert dit als volgt:

- Afronden van het programma AZ Next: In het tweede kwartaal van 2025 wordt het programma AZ Next volledig afgerond. Deze mijlpaal is echter niet het eindpunt, maar de start van een blijvend vernieuwingsproces op basis van architectuur en LCM.
- Uitwerken en toepassen van een Enterprise architectuur. Het reduceren van complexiteit, vergroten van de veiligheid en terugbrengen van beheerinspanning is essentieel. Hiertoe zijn inmiddels architectuurprincipes opgesteld die waar mogelijk ook al worden toegepast. En de processen van de organisatie worden beter in kaart gebracht. De komende jaren concretiseert deze architectuur zich onder andere in standaard toe te passen 'IT-bouwblokken', een vereenvoudiging van het applicatielandschap en versterking van de informatiebeveiliging.
- AZ faseert verouderde systemen (legacy) uit en vervangt deze indien nodig door moderne systemen. Deze actie loopt deels parallel aan en wordt ook versneld door de vernieuwing van de IT-infrastructuur en werkplek van AZ in het kader van AZ Next.
- Door het verbeteren van IT-continuïteit management wordt de informatievoorziening beter geborgd in geval van calamiteiten en crises.

¹⁷ IT-continuïteit management betreft het voorbereiden van alle aspecten die nodig zijn voor het continueren, herstarten of herstellen van de IT-infrastructuur, informatiesystemen en applicaties.

¹⁸ Het portfolioproces betreft het identificeren van projectkandidaten, prioriteren en op basis daarvan besluiten projecten uit te voeren en vervolgens het sturen op de uitvoering van projecten.

¹⁹ Lifecycle management slaat op de levenscyclus van IT-hardware en software, van ingebruikname, beheer (waar onder tijdige updates en upgrades) tot vervanging of uitfasering.

- Blijven verbeteren van (beheer)processen, zoals assetmanagement²⁰, lifecyclemanagement en portfoliomanagement. Evenals gerelateerde processen zoals projectmanagement en changemanagement²¹. Al deze processen worden binnen AZ uitgevoerd, zijn inmiddels verbeterd, maar verdienen blijvende aandacht.

3.1.4

Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren

Deze prioriteiten en plannen hebben een relatie met het onderwerp 'Versterken ICT-organisatie en -systemen van het Rijk'.

3.2

Versterken informatiebeveiliging

3.2.1

Visie en prioriteit

Bij AZ komt veel informatie samen. Als ministerie van de minister-president, coördinator van het algemeen regeringsbeleid, organisator van de ministerraad en voorlichter over het Koninklijk Huis beschikt AZ over veel gevoelige informatie, oplopend van Departementaal Vertrouwelijk t/m STG Zeer Geheim²². Dat maakt AZ een aanlokkelijk doelwit voor digitale aanvallen van kwaadwillenden, criminelen en statelijke actoren. Deze dreiging neemt steeds verder toe, zoals ook benoemd in het Cybersecuritybeeld Nederland²³. Dit vereist van AZ passende digitale weerbaarheid tegen deze dreigingen. AZ wil en moet behoren tot de goed presterende ministeries op het gebied van informatiebeveiliging (IB). Niet alleen in het Staatsgeheime domein maar ook in de Departementaal Vertrouwelijke omgevingen is weerbaarheid tegen statelijke actoren een vereiste. In de te nemen maatregelen wordt gezocht naar een optimale balans tussen veiligheid, weerbaarheid en werkbaarheid met tevens aandacht voor privacy.

Om dit te bereiken moet er sprake zijn van een aantoonbaar volwassen AZ-organisatie. Hier wordt via thema 2 'Versterken Digitale Weerbaarheid' uit de i-strategie Rijk o.a. door de CIO AZ, als één van de trekkers van de stuurgroep, departementaal en Rijksbreed op ingezet. Het gaat bij een volwassen organisatie nadrukkelijk niet alleen om de medewerkers op het gebied van IB, maar om (bewustwording en gedrag van) de gehele organisatie.

Er moet sprake zijn van helder en uitvoerbaar beleid, een goed en organisatiebreed gedragen vorm van risicomanagement²⁴ en de juiste instrumenten om dreigingen te detecteren en te weerstaan. Informatiesystemen, logging²⁵, de (crisis)organisatie en voorzieningen voor IT-continuïteit moeten op orde zijn om na een crisis zo snel mogelijk de informatievoorziening te herstellen.

Toezicht en goede rapportage aan en betrokkenheid van de ambtelijke top zorgen dat het management op de hoogte is van de staat van de informatiebeveiliging en inzicht heeft in de risico's voor de organisatie en het primaire proces, zodat hier actief op gestuurd kan worden.

²⁰ Assetmanagement betreft het registreren en beheren van alle IT-componenten (hardware, software, licenties etc.). Het maakt o.a. goed LCM mogelijk.

²¹ Changemanagement betreft het beheerst voorbereiden en toepassen van wijzigingen in de IT-omgeving.

²² Dit betreft de rubriceringsniveaus die binnen het Rijk worden gehanteerd. Een rubricering (zoals 'Departementaal Vertrouwelijk') is de aanduiding van de verwachte nadelige gevolgen aan de belangen van de Staat, van zijn bondgenoten of van één of meer ministeries als (een deel van) de informatie bekend wordt bij niet geautoriseerden. Zie ook <https://wetten.overheid.nl/BWBR0016435/2008-03-01>

²³ <https://www.nctv.nl/onderwerpen/cybersecuritybeeld-nederland>

²⁴ Risicomanagement betreft het identificeren en kwantificeren van risico's binnen een organisatie en het opstellen van maatregelen om deze risico's weg te nemen.

²⁵ Logging betreft het vastleggen van gebeurtenissen/handelingen in informatiesystemen.

3.2.2 *Bereikte resultaten*

Het verder ontwikkelen van IB is afhankelijk van een aantal randvoorwaarden, zoals deze worden ingevuld door het eerder genoemde programma AZ Next. Maar ook het opstellen en toepassen van architectuurprincipes, waar een 'security architectuur' onderdeel van is. Hier zijn in 2024 belangrijke stappen in gezet.

Het registreren (loggen) van 'gebeurtenissen', zoals incidenten, is essentieel om de organisatie veilig te houden. In 2024 zijn voorzieningen getroffen, zodat verdere stappen gezet kunnen worden naar een volwaardige SOC/SIEM dienstverlening²⁶.

Medewerkers zijn een belangrijke schakel als het gaat om informatieveiligheid. AZ heeft in 2024 stappen gezet met het ontwikkelen van een bewustwordingsprogramma. Op korte termijn gaat dit verplichte programma van start. In 2025 krijgt dit een structureel karakter.

3.2.3 *Beoogde resultaten*

De komende jaren wordt IB langs een aantal sporen verder ontwikkeld. Daarbij geldt in grote lijnen dat er t/m 2025 sprake is van 'bouwen'; vanaf 2026 gaat de nadruk naar 'inzicht en control'. AZ concretiseert dat als volgt:

- Vergroten van inzicht en monitoring door het realiseren van een adequate SOC/SIEM dienstverlening. Dit stelt AZ beter in staat snel en adequaat te reageren op incidenten.
- Verder ontwikkelen van een gedrags- en bewustwordingsprogramma op het gebied van informatie- en fysieke beveiliging, privacy, integriteit en het omgaan met gerubriceerde informatie. Onderdeel daarvan is het verplicht volgen van een leermodule door middel van e-learning door alle AZ-medewerkers. Speciale aandacht wordt daarbij gegeven aan medewerkers werkzaam in het Staatsgeheime domein.
- In 2025 wordt een Red Team oefening²⁷ uitgevoerd en wordt risicomanagement verder verbeterd. Bij het verhogen van de digitale weerbaarheid is het van belang om te weten wat je belangrijkste te beschermen informatie is. Door inzicht te hebben in kwetsbaarheden, het dreigingslandschap²⁸ in beeld te hebben en het kunnen detecteren van cyberdreigingen op alle plaatsen in de AZ-infrastructuur, wordt bepaald of er extra maatregelen nodig zijn om de risico's te beperken. Ook wil AZ zekerstellen dat ze adequaat kan reageren op cyberaanvallen en herstelplannen hebben na een aanval. Er wordt ingezet op het optimaliseren van bestaande risicomanagementprocessen.
- Parallel aan deze ontwikkelingen zorgt AZ dat het gaat voldoen aan de nieuwe Europese NIS2 richtlijn, die geconcretiseerd gaat worden in de aankomende Nederlandse Cybersecuritywet en in de volgende versie van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Waar mogelijk is AZ-beleid al aangepast, zoals het beleid rond het managen (en melden) van incidenten. Ook is gestart met het bepalen van de impact van de NIS2 op de AZ-organisatie. Het bepalen van de volledige impact wacht op genoemde Nederlandse wetgeving en kaders. In 2025 stelt AZ een Plan van Aanpak op.

²⁶ Een SIEM (Security Information & Event Management) is een informatiesysteem dat loggegevens van verschillende beveiligingsapplicaties verwerkt. Het maakt efficiëntere monitoring mogelijk. Een SOC (Security Operations Center) voert de daadwerkelijke monitoring uit (m.b.v. het SIEM) en reageert op (mogelijke) dreigingen.

²⁷ Bij Red Team oefeningen wordt een cyberaanval op (onderdelen van) de organisatie gesimuleerd.

²⁸ Onder dreigingslandschap wordt hier verstaan het overzicht van alle mogelijke dreigingen voor digitale systemen.

3.2.4 *Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren*
Deze prioriteiten en plannen hebben een relatie met het onderwerp 'Versterken Cybersecurity'.

3.3 Informatiehuishouding op orde brengen en versterken

3.3.1 *Visie en prioriteit*
Een goede informatiehuishouding is erop gericht om informatie vanaf creatie of ontvangst 'by design' duurzaam en toegankelijk te bewaren en (hierover) verantwoording te kunnen afleggen aan de Tweede Kamer, burgers en andere belanghebbenden via de Wet open overheid (Woo)²⁹. Ook het volgens de bepalingen van de Archiefwet³⁰ vernietigen of overbrengen van informatie naar het Nationaal Archief is van belang. Informatiehuishouding is essentieel voor iedere organisatie en daarom ook een prioriteit binnen de i-strategie van AZ.

Om invulling te geven aan het Rijksbrede programma Open Overheid³¹ is er sinds 2021 een eigen meerjarenplan voor de informatiehuishouding, met als belangrijkste resultaat dat AZ voldoet aan de departementale en interdepartementaal bepaalde kaders.

Een belangrijke pijler voor een blijvend goede informatiehuishouding is een gebruiksvriendelijk, snel en betrouwbaar DMS.

3.3.2 *Bereikte resultaten*
Voor ieder ministerie is het een uitdaging om Woo-verzoeken tijdig te beantwoorden. Dit arbeidsintensieve werk is afgelopen jaar efficiënter geworden met de introductie van software om sneller en beter bepaalde passages (zoals persoonsgegevens) te kunnen weglakken (onleesbaar maken).

Een groot deel van de generieke processen van AZ zijn geïntegreerd in een nieuw DMS, waardoor een gecontroleerde livegang begin 2025 kan plaatsvinden.

Er is een beleidskader opgesteld aan de hand waarvan informatiehuishouding de komende jaren verder verbeterd en ingericht wordt. Ook is een verbeterd 'rubriceringsbeleid' opgesteld dat de regels omtrent omgang met gevoelige informatie helder verwoordt.

AZ heeft stappen gezet bij het verwerken van papieren archieven. De verhuizing van het ministerie heeft dit proces in een stroomversnelling gebracht.

3.3.3 *Beoogde resultaten*
Het verder verbeteren van de informatiehuishouding concretiseert AZ als volgt:

- Het informatielandschap van AZ wordt verder geoptimaliseerd, zodat AZ informatie steeds doeltreffender kan inzetten. Het op informatiehuishouding van toepassing zijnde beleid wordt toegepast en gehandhaafd.
- Begin 2025 wordt een vernieuwd DMS in gebruik genomen. Daarnaast is een bewustwordingsprogramma gestart, zodat medewerkers weten hoe ze optimaal met informatie om moeten gaan.

²⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/wet-open-overheid-woo>

³⁰ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0007376/2024-06-19>

³¹ <https://www.open-overheid.nl/over-open-overheid>

- Het nieuwe DMS wordt de komende jaren doorontwikkeld om de organisatie steeds beter te ondersteunen bij het behouden van een goed geordende informatiehuishouding.
- Archivering van chatberichten en e-mailberichten heeft hoge prioriteit. AZ draagt bij aan Rijksbreed beleid en denkt mee over technische oplossingen. Zodra beiden duidelijk zijn, wordt een Plan van Aanpak opgesteld en uitgevoerd. In de tussentijd zorgt AZ dat informatie bewaard blijft.
- De uitdagingen bij het goed ordenen van informatie worden eerder groter dan kleiner. Dit komt doordat steeds meer informatie wordt geproduceerd, waarbij het blijvend voldoen aan beleid rond informatiehuishouding zeer arbeidsintensief is. AZ verkent de mogelijkheden om bepaalde taken (deels) te automatiseren, al of niet met behulp van algoritmen/AI-toepassingen. Vanzelfsprekend met inachtneming van de bepalingen uit de nieuwe Europese AI-act.
- Verder vormgeven van de bewustwordingscampagne rond informatiehuishouding, waarbij een leermodule door middel van e-learning wordt ingericht voor alle AZ-medewerkers.

3.3.4

Relatie met Werkagenda Waardengedreven Digitaliseren

Deze prioriteiten en plannen hebben een relatie met het onderwerp 'Verbeteren informatiehuishouding voor openbaarheid van bestuur'.

4 Uitdagingen bij realisatie van plannen

Uitdagingen en vraagstukken rond ICT en informatievoorziening worden steeds complexer en volgen elkaar snel op. Voor een kleine organisatie als AZ is het een grote uitdaging invulling te geven aan de verschillende thema's uit de i-strategie Rijk en de werkagenda. Het absorptievermogen van de AZ-organisatie is beperkt. In 2024 deed dit probleem zich in volle hevigheid voelen door de versnelde uithuizing van het ministerie naar tussentijdse locaties. Dit heeft veel gevergd van de AZ-organisatie en heeft tot vertraging geleid bij het realiseren van geplande werkzaamheden. AZ maakt daarom continu afwegingen in wat mogelijk is en richt zich op de prioriteiten. De digitale transformatie zorgt voor aanpassing van processen en werkwijzen. De implementatie kost tijd en vergt soms een cultuurverandering; zoals bij de invoering van een nieuw DMS. Daarbij komt dat de capaciteit (zowel kwalitatief als kwantitatief) beperkt is en (benodigde) expertise binnen AZ onder druk staat. Bij vertrek van medewerkers is vervanging, mede gelet op de krappe ICT-arbeidsmarkt, vaak niet snel gevonden.

Bovenstaande wordt versterkt door de aanstaande verhuizing van het ministerie naar een (volgende) tijdelijke locatie medio 2025, in verband met de verbouwing van het Binnenhof. Het verhuizen en grotendeels opnieuw inrichten van onder meer netwerken en infrastructuur legt een zware last op de beperkte capaciteit.

Kortom: Beperkingen in capaciteit, expertise en absorptievermogen, aangevuld met een snel veranderende digitale wereld, zorgen ervoor dat AZ stevig prioriteert en focus aanbrengt om maximaal effect te creëren. De genoemde onzekerheden vormen een risico voor de planning en uitvoering van het informatieplan AZ.

5 Financiën

Dit informatieplan vormt de basis voor het bepalen van de middelen die meerjarig nodig zijn om de IV-doelen van AZ te bereiken. Aan het bereiken van deze doelen wordt projectmatig invulling gegeven. Op basis van portfoliomanagement wordt er geprioriteerd binnen beschikbare kaders (capaciteit, geld en strategische doelstellingen).

Vooralsnog wordt de financiële uitwerking van de in dit informatieplan gepresenteerde plannen opgenomen in de begroting van de Directie Bedrijfsvoering, waar de ICT-afdelingen deel van uitmaken. Dit geldt voor zowel project- als exploitatiekosten.

In overleg met interdepartementale partners wordt de komende jaren gewerkt aan het beter inzichtelijk krijgen van IV-kosten. Vooralsnog verwijzen we naar het jaarverslag van AZ, de Jaarverantwoording Bedrijfsvoering Rijk en de Rijksbrede beschouwing op de begrotingen voor digitalisering.

